

Pretului

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a în lăintrulu monarchiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ în Sibiu.

Nr. 81.

— Sibiu, Mercuri 8/20 Octobre. —

1880.

Cluburi și conferenție electorali, politice și altele.

În Ungari'a n'a existatu lege de intruniri (Vereinsgesetz) că în alte staturi civilisate. Tocma înse pentru-că lipsesce o lege că aceea, ungurii își dicu, că ce nu este opritu prin vreo lege, este permisu. Acea libertate de intruniri și-o conservase aristocrati'a pentru sinesi în tóte epocele; totu ea înse nu suferia adunarile altoru clase de poporu, și în casuri de asia, guvernele aristocratice sariau înainte cu ordonanție, cu mesuri politienesci, cu putere armata (brachium). Nici chiaru sínóde pure bisericesci, compuse din preoti, nu erau permise, decâtu numai cu mare greutate și fórté rar. După câteva adunari însoțite de mari escese în B.-Pest'a și pe airea, după spargerile de ferestrii dela ministrulu presedente, după acelea dela casina, acesta se încercă antierti se reguledie intrunirile totu prin ordonanție, înse asia, că se nu se póta alege nimicu din ele; se punea adeca condițiune, că aceia carii convoca adunari, se ia asupra capului loru și respunderea pentru ori-ce escesu s'ar întempla și ori-ce vorba ar scapa din gur'a cuiva. „Dara poliți'a și gendarmari'a ce se faca în același timp? De ce tréba este ea, dacă nu pentru a veghia asupr'a ordinei public? Acésta este libertatea vóstra englesa, cu care ve inganfati?“ Asia întrebarea toti din tóte partile, și lucrulu remase deocamdata intru atăta.

Totu ce este magiaru și magiaronu se aduna, se intrunescu, consulta, striga, decidu, în cluburi, casine, conferenție, adunari publice numeróse, și peru din capu nu le cade. Este în tóte tierile lege fórté întielépta, că dío'a de adunari publice (nu private) se fia anunțata la auctoritatea respectiva, penține? pentru-că acésta se binevoiesca a trimite doi trei sergenti, constableri, gendarmi, sau cum îi mai chiama, cu ordinu strictu, că în casu de necesitate extrema se apere adunarea de escedenti.

Romani din Transilvani'a o patiseră mai de multe-ori cu sbirii dela Clusiu, cari înca și după ce li se luă tóta puterea și se trecu la B.-Pest'a, între 1876—7 cutediau încercarea de a ne opri chiaru și vizitele amicabile prin casele nóstre. Asia

esplicau ei „man'a libera“ data ministeriului de repetite-ori prin diet'a Ungariei. Dara în a. 1869 s'au aflatu totu la Clusiu unu barbatu de stat, care vediusse mai departe decâtu până la nasu și chiaru mai departe decâtu comitele Stefanu Bethlen, carele tocma acuma își pune siesi câteva monumente în „Kelet“.

În unulu din articlii noștri atinseserăm ceva despre actele adunarei romanesci dela Miercurea din Martiu 1869. Credem că este bine a ne revoca în memoria chiaru astadi corespondenti'a de atunci a dloru consiliariu Elia Macelariu și comisariu reg. c. Emanuilu Pechy, sau cum îi diceau romani: Manole Voda.

Scrisórea dlui E. Macelariu către comissariulu regiu Emanuilu Pechy în Clusiu.

„Escelentia!

Ori în catrau privim în Ungari'a și Transilvani'a, pretotindeni vedem adunandu-se partite, cari profitandu de dreptulu sanctionatu prin pracs'a constitutională, defigu procedur'a ce au se urmedie la deslegarea cestiuniloru dílei.

S'a servitu de acestu frumosu dreptu partit'a lui Deák, s'a servitu și partit'a stangei, la a carei conferenția generală luara parte tóte nuantiele opozițiunei unguresci; în fine s'au servitu de acestu dreptu și Romani și Serbi din Ungari'a.

Din astfelu de conferenție ése de comunu rezultatu folositoriu și pentru regim și pentru publicu; că-ci pe asta cale și regimulu și publiculu mai usioru se potu orientá în privinti'a dorintieloru, tendenției și scopuriloru fia-carei partite.

Me întarescu intru acésta credință cuvintele Esc. Tale memorabile, pline de întieleptie, inspiratórie de franchétiá barbatésca, acele cuvinte pronunțiate în discursulu de deschidere din 8 Maiu 1867, și cari asigurau, că — vei binevoí a primí pururea cu bucuria desluciri, ori din care parte se vina ele, despre dorintiele drepte și legale ale cetățieniloru din tíera, de veri-ce limba.

Conferenția asemenea celoru mai susu amintite până acuma numai inteligenti'a romana din Tran-

silvani'a nu tînu înca; dar tocmai de aci va fi provenindu, că din partea Romaniloru prin municipalitati, buna óra chiaru și în caus'a alegerii de deputati pentru dieta, se manifestara cele mai difere-rite pareri și procederi.

Numai astfelu s'a potutu întemplá, că în scaunulu Sibiuului și în comitatulu Solnocului interioru s'a observatu alta procedura, că în scaunulu Miercurei, și asemenea că — altfelu lucrara în districtulu Fagarasiului și altfelu în alu Nasaudului.

Între atari divergenție de opinii, de o parte insii interesatii, de alta parte și insusi guvernulu și opiniunea publică — vai ce greu potu se se orientedia despre adevérat'a directiunea a miscariloru.

Pentru delaturarea acestui reu, ne întieleserăm mai multi, că se convocam pe 7 Martiu a. c. inteligenti'a romana din Transilvani'a la o conferenția în Miercuri'a, alu carei scopu se fia:

1. Constituirea partitei romane nationale din Transilvani'a după esemplulu altora partite séu cluburi constitutionale, de multu esistente în tíera;
2. Statorirea unui modu de procedere solidaria în privinti'a alegeriloru pentru diet'a viitoria, precum și preste totu în privinti'a intereselorú nóstre nationale și patriotice.

Publicarea convocatiunei mi-a fostu mie incrediuta de către consocii de principie, și eu am și speditu foiloru romane Apelu convocatoriu, spre publicare.

Diaristic'a magiara, carea — dorere — facia de romani dede atătea semne de preocupatiune, se póte că va fi plecata a însinúa conferenției nóstre intentiuni nepatriotice, macaru că totu acea diaristica aflá naturala conferenți'a generală a stangaciloru, se póte, că ni se va atacá séu suspitiuná convocat'a conferenția și din alta partea. Eu făcia de acestea imi cunoscu de detorința patriotica, a Te incredințiá din capulu locului, că conferenți'a din Miercuri'a va fi publică, că ea va remanea între marginile trase de lege, și că nici într'unu casu nu va deveni focariu de fapte inamice patriei.

Foisiór'a „Observatoriului“.

Cunoscintiele mele cu vice-cancelariulu br. Franciscu Reichenstein.

(Urmare si fine.)

Br. Reichenstein me sucí și invertí mai bine de 1 óra. Voindu se petruna în interiorulu sufletului meu, facea alusiuni candu la unguri, candu la Cusa-voda și la daco-romanismu, până ce în fine inchiaie abia, dicund: „Um Gotteswillen, spune și d-ta la connationalii d-tale, că se nu fia asia lacomi, se nu voiésca a castigá tóte dintr'odata, că cu acésta spariie pe sasi și pe unguri, disgesta și pe curtea imperială și dau probe, că dacă aru apucá ei pe de asupra, aru fi vai de celelalte nationalitati.“

— „Domnule baronu, rogu-te, pentru ce'mi spui mie unele că acestea? Ce pociu eu face aci singuru, séu numai cu dr. Ratiu? Partea cea mai mare din deputati și regalisti sunt functionari de stat și municipali, éra cãti nu se afla în functiuni publice civili, aceia sunt preoti, cari depindu dela archierei loru.“ Dintre

*) Dintre romani erau în diet'a dela Sibiu 39 membrii, totuodata functionari publici, 3 pensionati, 3 archierei, 4 canonici, vreo 5 protopopi, 1 advocatu, 1 fabricantu. Din 43 de sasi înca abia 1/2 stá din ómeni cu totul independenti, cu pensionati cu totu, ceilalti totu functionari... Nationalitatea magiara éra reprezentata numai prin 8 persóne, 1 episcopu, 2 grafi, 3 secui și 2 armeni. Toti ceilalti s'au fostu departatu fára a intrá în dieta. Cum éra se formedie cineva din aceste elemente opozițiune seriósă? Au cercatu cãtiva în Maiu 1864 se faca opozițiune inversiunata guvernului com. Lud. Crenneville și v. cancelariulu br. Reichenstein, voindu a'i acúsá de a dreptulu la Monarchu; dara totu din ei alergá unulu' pe sub mana la capulu poliției statului consiliariu Kirchner și i descoperí totu

toti membrii romani ai dietei, numai eu și dr. Ratiu suntemu ómeni privati, cari nu ne aflam în nici-unu postu. De altmintrea eu nu sciu se fia ómenii noștri atátu de lacomi și pretentiosi, precum vediu cã'i tíi escel. ta. Ti-am spus înse în anulu trecut, candu cu prandiulu dela episcopulu Siagun'a, apoi în Juniu la Vien'a, că la începutu nationalii își voru spune unii la altii adevéru ardiatórie, își voru versá foculu în torente de oratiuni; dara acésta totu trebuia se se întemple odata; mai bine acuma, de câtu mai tardiu; „die Leute sollen sich gegenseitig die Leviten lesen.“ apoi fii siguru escelentia, că ne vomu împacá cu totii și va fi în Transilvani'a asia, precum iti scris esc. tale dn. Mayer elvetianulu, că este în Elveti'a.

Asia crediusem eu atunci, dara m'am insielatu amaru. Apoi eu nu observasem unu lucru: Că vechii romani unionisti intrasera în diet'a transilvana totu cá unionisti, înse nu avura curagiulu se'si arunce masc'a, precum o aruncasera indata la începutu vreo doi sasi unionisti magiaroni, și cá barbati ce erau, făcendu'si profesiunea credinței loru politice, parasira diet'a. Se pare că br. Reichenstein aflase pe cei ascunsi sub masca și își luá mesurile conformu portarei loru. Elu scia dela denunțanti, cari erau nu numai sasi, ci și romani, că unionisti din dieta s'au fostu întielesu cu magiarii passivisti, că în lips'a acestora, spre a invrasmasi neincetatu pe romani cu sasi, se faca că desbaterile se fia infinite, se se faca vorba multa pentru tóte nimicurile, se se acatie în tóte dílele de processele verbali, se scornésca feluri de obiectiuni, dificultati, formalitati, pentru că de se póte, se nu se aléga nimicu din tóte

planulu. Oponentii erau mai toti unionisti. Kirchner facu raportu, apoi chiamá iute dela mésa pe celu mai betranu dintre regalisti romani și i dise: Spune-le asia, că ei cá deputati au tóta libertatea de a acúsá pe gubernatoru și cancelariu, dara fiindu-cá toti sunt functionari, qua tales si gubernatorulu are totu dreptulu de a'i suspinde din oficiu si a'i dá în judecata, că pe calumniatori și nesubordinati.

lucrarile acelei diete, că-ci într'aceea ungurii erau se'si alerge caii loru nu numai prin Ungari'a și prin tóta Monarchi'a, ci și prin tóta Europ'a, până ce le succese în adevéru a departá pe ministeriulu Schmerling cu tóta sistem'a lui, a prepará unu Königgrätz și Sadov'a, apoi a nimici totu ce se facuse până atunci în Transilvani'a.

Unu volumu grosu alu desbateriloru acelei diete din 1863—4 ne spune restulu pe sute de pagine, în variatiunile cele mai intristatórie.

În an. 1863 pe câtu poteam stá si eu la dieta, aveam locuintia comuna cu senatorulu Const. G. Joanu în strad'a mortiloru. La 5 díle după scen'a avuta cu br. Reichenstein intra la noi protopopulu Joanu Popasu (astadi episcopu), cu făcia involburata, și după o lunga lectiune fórté incurcáta, precum nu éra natur'a sa de a vorbi, în fine inchiaie cu espressionea mai multu de câtu cutediatóre: „Ai noștri dicu, că tu te-ai închinatu cu totul austriaciloru și cã tíi cu sasi.“

În momente de acelea nu se dá respunsu, ci se arata ori-si cui usi'a. Acum, după 17 ani, marturisescu că a lipsitu fórté puçinu de nu 'iam aratat'o si lui Popasu. Elu înse observandu inversiunarea mea, se retrase fára a vedea macaru, că Const. G. Joanu éra în chili'a ceealalta.

Acum abia imi deschisei si eu mai bine ochii, că se vediu retia'o aruncata preste mine. După scen'a furtunósă din congresulu dela Aprile, candu presiedintele imi luase cuventulu indata la începutulu vorbirei mele; după ce me denunțasera la curtea imperială cá pe celu mai periculosu agitatoru contra integrității imperiului; după ce fusesem stersu din list'a candidatiloru în tóte colegiile electorali și denumitu în adinsu de regalistu*); acum se luara mesuri spre a me inferá si în ochii natiunei „um ihn für immer unschaedlich zu machen.“

*) După constitutiunea transilvana, în locu de o camera separata de magnati, numia monarchulu în aceeași camera senatori, cari aici se numescu regalisti, că-ci erau chiamati de către rege.

Pe lângă care incredintare remană cu cel
mai profundu respectu Alu Esc. Tale

aplecatu servitoriu

Elia Macelariu m. p.

In 25 Februaru 1869.

Nr. 413. C. R.

Responsulu Comissariului regiu.

Ilustritate, dle Consiliariu gubernialu in pen-
siune!

Prin epistol'a ce mi-ai adressatu sub 25 ale
lunei, insciintandu-me despre convocarea inteligentiei
romane pe 7 Martiu la o conferentia politica in
Miercuri'a, pre candu ieu la cunoscintia cuprinsulu
acelei epistole, cu privire la incredintarea pronun-
ciata in calcăiulu ei, Te rogu pe Ilustritatea ta
confidentialmente, că vėdi'a, influinti'a si
tactulu bunu, de cari te bucuri la connationali,
se bine-voiesci a le folosi spre aceea, că conferenti'a
se remana intre marginile legii si ale buneii cuviintie
constitutionale, precum si ale adeveratei moderatiuni
patriotice, ęra de abateri, demonstratiuni si agita-
tiuni neoportune si cari nu se potrivescu cu ordinea
constitutionale in fiintia, se se feręsca.

Clusiu, in 28 Februaru 1869.

E. Pęchy m. p.

Raportulu

secretariului Petra-Petrescu asupra activitatii
comitetului despartimentului III alu Asociatiunei
trans. pe anulu 1879/80, cetitu in adunarea gene-
rala dela Tilisic'a.

Onor. adunare generala!

Onoratu in anulu espiratu cu postulu de se-
cretariu alu comitetului dv. imi iau voia a ve rap-
portá urmatórele despre activitatea aceluasi in de-
cursulu anului.

Comitetulu dv. a tinutu in anulu acesta 6 sie-
dintie ordinare. Pe cātu este inse de micu nu-
merulu siedintieloru, pe atata au fostu de impor-
tante obiectele pertractate in acestea. Pentru-că
comitetulu n'a pregetatu a face totu posibilulu
pentru a corespunde datorintieloru sale de a pro-
mová interesele despartimentului. Astfelu indata
in siedinti'a a dou'a, conformu conclusului de sub
p. 3 din protocolulu adunarei generale tinuta la 2
Nov. 1879 la Gura-rului, a compusu unu proiectu
de budgetu, care a si fostu aprobatu din partea
comitetului centralu.

Doue au fostu scopurile, ce a avutu comite-
tulu in vedere la compunerea budgetului de asta-
data, anume:

a) stimularea poporului pentru me-
serii. „Mestesiugulu este bračiaru de aur“, dice
proverbiulu. Trebuie cu ori-ce pretiu a indemná
poporulu nostru se inbratiosiedie meseriile, că astu-
modu, cu timpulu se avemu si class'a de mijlocu
a societatii. Asociatiunea nóstra, parte din averea
propria, parte din a altoru societati, pe fia-care
anu, in parte o suma considerabila de ajutorie pen-
tru tinerii cari se aplica la meserii. La noi pãna
astadi, din nefericire, se aplica la meserii numai
class'a mai seraca. Pe cātu sunt de folositorie me-
seriile pentru poporulu lipsitu de mijlőce, pentru-că

Din acea di in care avusemu reincontra cu Popasu
sedusu de unionisti, fãra că se fia visatu elu, nu mai
calcaiu in conferintiele nationali; comunicaiu scen'a avuta
cu Popasu episcopului Siagun'a; mai asistaiu la câteva
siedintie perdiendu órele scumpe cu ascultarea unui to-
rente de polilogii seci si sterpe, apoi vediendu'mi de
nečasurile mele, me intorseiu la Zernesci si de acolo
la Bucuresci.

In Septembre vediu că me alegu si pe mine intre
cei 26 deputati ardeleni la parlamentulu imperiale, că
si cum nu s'ar fi intemplatu nimicu intre noi, sau dupa
proverbiulu brasovenilor fôrte prosaicu: nici usturoiu
n'a mancatu, nici gur'a nu'i mirósa.

Ce aveau ei se me alęga la Vien'a si inca in a-
celu anu cu majoritate considerabila, daca sciau că eu
sunt vendutu lui Reichenstein? Nu le convenia se me
lase in Transilvani'a?... O luna de dile dupa ceilalti
m'am dusu si eu. Imi pastrasera locu in doue comis-
siuni, in cea finantiala de 36 membrii si in a caliloru
ferate transilvane de 12.

In sessiunea senatului imperiale din 1865 mai fa-
cura cu mine o incercare: se'mi dea si mie decoratiu-
nea corónei de feru! Am multiamitu cu supunere ho-
magiala, am deprecatu inse acea onóre cu totulu ne-
asteptata, producędu temeieri, a caroru valóre le-a
recunoscutu insusi cancelariulu, dela care am respon-
sulu in originalu si'lu pôte vedea la mine ori-cine va
voi. Daca asi fi ambitionatu vreodata in vieti'a mea
destinctiuni, ce se dau barbatiloru de rangu, apoi ace-
lea mi s'aru fi cuvenitu dupa anulu 1849 candu imi a-
runcasem vieti'a in siantiu pentru monarchia si mi se
rapise in serviitiulu ei avere de 5400 fl. M. Conv. pe
care dupace o am documentatu la comissiunea militara
cu martori, cu atestate, amu depusu si juramentu, eu

prin acestea isi pôte asigurá mai usioru conditiile
de subsistentia, pe atata ar fi de doritu, că la
meserii se se aplice chiaru si din clasele cu mai
buna stare materiala, pentru-că in casulu acesta,
respectivii potu ajunge si óre-care perfectionare in
meseri'a careia s'au dedicatu. Trebuie deci, că sti-
mululu cãtra meserii, cu deosebire in starea in
care ne aflamu noi romanii astadi, se'lu suscitamu
chiaru in elevii din scólele poporali.

Si aici, cine este datoriu se lucre? Invetiato-
riulu. De aceea comitetulu dv. a destinatu o suma
de o suta de florini pentru acelu invetiatoriu din
raionulu despartimentului, care s'ar decide a cer-
cetá laboratoriuulu cutarui maiestru si din respec-
tiv'a meseria se'si insusięsca atata cunoscintia si
abilitate, in cātu singuru se fia in stare a instrúa
pe elevi si prin acęsta se'i indemne la inbratisia-
rea meseriei aceleia. Din sum'a acęsta se voru
procurá la timpulu seu si uneltele necesarie pentru
invetiatoriulu respectivu.

b) Alu doulea scopu a fostu: premiarea
invetiatoriloru cualificati si harnici. Pentru realisarea
acestui scopu s'au scrisu doue premii de câte 2 galbini imper. pentru teme prac-
tice, din orice ramu alu sciintieloru propuse in scó-
lele poporali; 2, unu premiu de 20 fl. pentru in-
vetiatoriulu care va documentá, că in decursulu anu-
lui a deprinsu mai multi adulti in cetire si scriere.

La ajutoriulu de sub a) au competatu numai
invetiatoriulu din Talmacelu, Joanu Banciu, caruia
i s'a si acordatu fl. 30, că se póta cercetá pe tim-
pulu ferieloru laboratoriuulu scólei de lemnaritu din
Cernatu de lângă Brasiovu. D-lu Banciu a rapor-
tatu despre cercetarea scólei numite si a cerutu
pentru procurarea de unelte fl. 20 cari i s'au si
avisatu.

La premiele de sub 1, au intratu trei operate.
Din aceste doue n'au fostu luate in considerare
din cauza, că nu erau prelucrate in sensulu concu-
sului, ęra alu treilea a fostu premiatu cu doi gal-
beni. Acesta este alu d-lui invetiatoriu Romulu
Simu, invetiatoriu in Orlatu, intitulatu: „Con-
certulu in lunca“, poesie tractata din punctu
de vedere logicu, gramaticalo-sintacticu, ortograficu
si stilisticu.

La premiulu de sub 2, nu s'au prezentatu
nici-unu concurentu.

Revinu asupra cassei despartimentului.

Cu finea anului espiratu se aflau in cass'a despartimentului	fl. 114.35
Cu ocaziunea adunarei gener. din Gur'a-riu s'au colectatu	fl. 285.01
In decursulu anului s'au incassatu cá taxe	fl. 45.—
Interesele positiiei prime	fl. 8.53
Facu in totalu	fl. 452.89

Din sum'a acęsta s'au administratu cassei centrale	fl. 255.—
Invetiatoriului Banciu	fl. 30.—
Spesele biuroului	fl. 15.— 300.—
Si au remasu	florini 152.89
Din acestia sunt a se plati d. Simu	fl. 11.—
sunt a se rezervá pentru sco- pulu de sub a)	fl. 70.81
din restulu de	florini 71.89

si mam'a vóstra, pe candu ęra grea mare cu scump'a
vóstra sora Aureli'a. Documentele respective le aveti
acilea. Nu decoratiuni ve trebuieau voue, ci desdaunare,
precum s'a datu la alte familii neumerate; in locu de
acelea inse partea parintelui vostru a fostu captivitate
russęsca si austriaca, precum si cautare la mórte de
cãtra insurgenti, spoliare si devastatiune.

Dara in fine, voi acuma toti sunteti matori si po-
teti intrebá cu totu dreptulu: Cine cutędia se me traga
la respundere pentru cunoscintiele mele de ori-ce na-
tura, fia acelea sociali, comerciali sęu politice, candu
eu n'am panditu in tóta vieti'a la usile acelora, la cari
aveau intrare de tóte dilele austriaci, unguri, sasi de
tóte colorile, unde se intindeau mese splendide, se per-
deau sau castigau in jocu de carti cu sutele, se faceau
presente de anulu nou totu câte o mie de florini la
dame de rangu inaltu, din averea natiunei; acolo
inse, pe unde se jocau role de acelea, venitululu anualu
ęra de câte 30 si mai bine de mii, nu de trei mii.

Alte informatiuni din acelasu periodu alu sistemii
si ministeriului Schmerling le veti avea, daca voi
ajunge că se ve vorbescu si despre cunoscintiele si afa-
cerile mele publice si private, avute cu fericitululu in
Domnulu mitropolitu Andreiu, incepędu dela 1847 pãna
la 1865, in care anu cadiu Schmerling, cu elu c. Franc.
Nadásdy, br. Reichenstein, si in care curmaiu si eu tóte
afacerile politice si nationali cu Sibiulu, ęra apoi luat
la góna că si unu cerbu de cãtra venatori, cadiu in
asternutu, din Novembre 1865 pãna in Aprile 1866,
in care timpulu mam'a vóstra mi-a tinutu de doue-ori
facli'a.

Sibiulu, in Septembre 1880.

propunemu a se preliminaru in budgetulu anului ve-
nitoriu:

a) doue premii de câte doi galbini pentru teme
invetiatoresci, că si in anulu trecut; b) spese de cancelaria fl. 20.

Relative la plusulu care resulta dupa subtra-
gerea acestoru doue posturi, eventualu din sum'a
ce se va incassá cu ocaziunea de astadi, comitetulu
se róga, că onor. adunare generala se binevoiesca
a dá noului comitetu facultatea de a'si mai estinde
activitatea sa in interessulu despartimentului.

In fine ne permitemu a ve supune spre des-
batere, respective aprobare, urmatórea propunere
facuta in sinulu comitetului din partea prea onor.
domnu directoru alu despartimentului:

considerandu, că terminulu normatu prin §. 10
din regularea mijlőceloru spre ajungerea scopului
Asociatiunei trans. este celu mai neoportunu;

considerandu, că in timpulu de vęra si eco-
nomii nostrii sunt la munte;

considerandu, că subt astfelu de inpregiurari
scopulu adunariloru generale ale despartiemintelor
nu se ajunge, că-ci romanii nostri sunt mai apasati
de lipsa, ęra cei mai avuti nu sunt acasa;

considerandu, că si pãna acum despartiemien-
tele recunoscędu aceste neoportunitati au eludatu
prin tacere si cu fapt'a, terminulu tinerei adunari-
loru despartimentelor, prin tinerea acestora mai
cu sęma tómn'a;

considerandu, că din tinerea adunariloru gene-
rale ale despartiemintelor in timpulu de tómn'a,
va se dica nu cu 6 septemani inainte de adunarea
generala a Asociatiunei, nu resulta nici o scaderę
sęu inconvientu pentru Asociatiune, ęra de cumva
statorirea budgetului Asociatiunei ar fi caus'a, credu
că in punctulu acesta nu suferę sistemulu niei o
schimbare, luandu-se banii colectati prin despartie-
mente in computulu anului urmatoriu, ba inca re-
gulandu-se budgetulu dupa anulu scolaru, ar fi cu
atata mai mare inlesnirea, facu urmatórea

Propunere:

Adunarea generala a despartimentului se róge
pe comitetulu centralu a se modificá §. 10 din „re-
gularea mijlőceloru“ intr'acolo, că adunările gene-
rali ale despartimentelor se se tina tómn'a, ęra
si pãna atunci a concede despart. III (alu Sibiului)
că tómn'a se'si tina adunările sale.

Reasumamu rogandu, că on. adunare gener. se
binevoiesca a dá comitetului absolutoriu, se pri-
męsca positiile din budgetu si se deliberedie asupra
propunerei pentru schimbarea terminulu tinerei a-
dunariloru generali ale despartiemintelor.

Inainte de inchiaiere, fiindu-că astadi espi-
ri trieniulu pe cātu a fostu alesu comitetulu dv., nu
potemu a nu aduce multiamirile nóstre solemne,
pentru concursulu si spriginulu, potemu dice exem-
plariu, ce amu intimpinatu in decursulu functionarei
nóstre si depunendu mandatulu nostru, ve uramu,
că comitetulu ce se va alege, se aiba tóte suc-
cessele dorite.

Sibiulu, 7 Octobře 1880.

Ungari'a.

— Budapest'a, 16 Oct. Pãna se se mai
póta lucrá câte ceva la diet'a Ungariei inaintea
deschiderei delegatiuniloru comune, care asta-
data se aduna la B.-Pest'a, membrii cãti se afla
de fația, sunt ocupati mai multu numai in comis-
siuni. Că la tóte parlamentele tinere, asia la alu
Ungariei comissiunea finantiară dá cu atatu mai multu
de lucru, cu cātu finantiele tierii sunt mai compro-
misse. In staturi cu vieti'a parlamentaria vechia
si deprinsa in afaceri, mai multe parti ale bud-
getului remană stabili din anu in anu, pentru-că ne-
cesitatea cifreloru respective este recunoscuta de
cãtra tóte partidele fãra dificultate. Nu este asia
in Ungari'a. Une-ori se infla la cestiune de par-
tida chiaru si unele cifre relative mici, preste care
airea aru trece fãra picu de obiectiune.

Dilele trecute a venitulu la ordinea dilei mic'a
subventiune de bani in suma de preste 300 mii,
care se votędia ministeriului cultelor, că se le in-
partia sub titlu de ajutoriu intre tóte cultele
sęu confessiunile, incepędu dela rom.-catholici, gr.
catholici, gr.-orientali, reformati, evangelici, pãna
la unitariani si mosaici. Inainte cu 5 ani incepu-
sera se scadia câte 5% din acelu ajutoriu; dupa
aceea s'a cerutu se se scadia nu numai atata cu
titlu de taxa, contributiune sęu — ęca asia, cu orice
titlu, ci se traga mereu pe fia-care anu câte 5%;
altii ęrasi pretinsera, că subventiunile acelea se se
taie cu totulu, fãdeca statulu se nu dea nici-unu
ajutoriu cultelor, ci din contra, densulu in saraci'a

estrema în care este, se ia, anume dela cultulu catolicu, totu ce 'ia mai remasu, firesce prin secularizarea averiloru. Asta-data a fostu érași disputa ferbinte în comisiunea finantiala asupra cestiunei acesteia, mai alesu că ministrulu a statu înainte cu protestele unoru cleruri, că se nu li se scada nimicu, nici cele 5%, éra elu a sioptitu mai multoru membrii, că cu câtu pôte dá subventiune mai buna preotiloru, cu atâtu ii pôte si tinea mai strinsu în freu. Acésta se întielege mai multu că de toti, despre clerurile romanesci, despre alu ruteniloru si de popii slovaciloru din Ungari'a. Din caus'a slovaciloru se facu dilele trecute în sinodulu luteranu unu adevératu spectacolu. Se scolara câtiva renegati cu infruntari asupra superintendentiloru, că acestia lasa pe popi si pe professori, că se publice în diarie poesii si alte produse literarie în limb'a slovaca, care aru mirosi a panslavismu. S'au si luat mesuri asupra bietiloru ómeni, că se nu mai cutedie nici a cugetá în limb'a loru nationala, că-ci în realitate lucrulu stá asia; în Ungari'a trece astadi de panslavu ori-cine cutédia a serie o epistola în limb'a sa materna, si mai încóce, de ex. în comitatele Biharu si Satmaru, romanii nu mai cutédia se vorbésca romanescé nici ei între ei.

Budgetulu instructiunei publice are câteva date, care de si sémena cu cele din anulu trecut, merita inse si pentru anulu ce vine, cea mai de aprópe atentiune a nóstra, si nu vomu lipsi ale reproduce în altu Nr.

Romania.

S'a disu că absentia îndelungata a Domnului si Dómnei lasase unu mare golu în patria. Modulu cum au fostu primiti MM. LL. la întórcere, spune restulu. Citimu adica în diarele din capital'a tiei unele cá acestea :

Informatiune. — AA. LL. RR. principele Carolu si principes'a Elisabeta au sositu la 7 óre si 10 minute, cu unu trenu specialu, la gar'a Cotroceniloru, care a fostu cu bogatia ornata si iluminata. Sosirea trenului princiaru a fostu salutata cu unu mare entusiasmu de către o multime considerabila care se inbulzea pe cheu si prin intrarile garei; strigarile de urr'a s'au prelungitu, de mii de ori repetate, pâna candu AA. LL. RR. au parasitu vagonulu-salonu pentru a se scobori pe cheu, unde au primitu felicitarile respectuóse ale tuturor inaltiloru demnitari ai Statului si ale unui mare numeru de dómne, care tote au oferitu gratiósei nóstre suverane buchete de flori fórte frumóse. E. S. mitropolitulu primatu, totii ministrii, episcopulu catholicu, presedintele senatului, gubernatorulu bancei, mai multi generali, presiedintii Curtiloru si tribunaleloru erau facia; apoi la spate se indésá multimea de notabilitati politice si oficiale, o multime de oficeri superiori si unu poporu numerosu, care neputendu se se apropie de AA. LL. RR. agitau în aeru batiste si pelarii si strigau urr'a.

Principele si principes'a pareau fórte viu miscatu de acésta primire entusiastica, careia AA. LL. 'i-au radacatu numai de câtu caracterulu oficialu si ceremonialu, intindiendu mainile tuturoru aceloru ce se apropiau si vorbindu fia-caruia cu multa buna-vointia. Principele, de mai multe ori, facea se i se deschida rendurile multimei, pentru a da mana cu persónele prea departate. Primirea în salonulu garei a duratu mai bine de 20 minute.

Caletori'a A. S. R. principelui Carolu I alu Romaniei, dela Verciorov'a si pâna la Bucuresci, n'a fostu de câtu urmarea unoru mari ovatiuni; în cele mai mici gare, poporatiunile rurale erau strinse pe acolo si aclamau pe augustii caletori în trecerea loru. — Trenulu princiaru nu s'a opritu de câtu pe la statiunile principale ale liniei; acolo principele Carolu, se dedea josu din trenu si primea omagieile cari ii erau adressate în tóte locurile si continuu, fórte numeróse si entusiaste. Principes'a, primea în vagonulu seu salonu felicitarile privilegiatale aceloru cari se poteau apropia mai multu de trenu, éra din departare, ovatiunile multimei, carora A. S. R. le respundea printr'unu surisu neintreruptu. Darurile buchetelor de flori primite de dens'a în totu percursulu drumului, au fostu fórte mari, asia în câtu ajungéndu la Cotroceni, vagonulu salonu în care venise, éra aprópe plinu de acele flori.

D-nu Brateanu, presiedintele consiliului de ministri, d-lu Teriachiu ministrulu de interne, si d-lu colonelul Falcoianu, membrulu directiunei principiare a drumurilor de feru romane, au fostu de au primitu pe AA. LL. RR. la gar'a de frontiera a Romaniei. D-lu Dim. Sturdza se afla de asemenea în trenulu princiaru.

— (Limba, literatura.) O confessiune în adevéru generósa se facu deunadi în adunarea mai multoru ddni professori din capital'a Romaniei, si aceea este, că limb'a romanésca în tiér'a romanésca este tractata pâna acum în modu fórte vitregu prin scóle, că biat'a romancutia abia incapa în câte unu ânghiuletiu alu scóloru de multimea celorlalte limbi straine si de alte studie. Limb'a romanésca nu are professori proprii, ci ea figurédia numai cá straina pe lângá altele! Apoi se te mai poti mirá de anarchi'a ce domina în literatura, si se te miri cá pe adevératii filologi de professiune, nu dilettanti, nu de capritiu, ce cauti ii falinariulu lui Diogene? Éta inse ce plesitura ne mai dá noue carturariloru cineva, nu din Bucuresci, ci tocma din Galati, dintre corabii, de lângá catarguri.

Stricarea limbei romane din caus'a relei revisuiri a cartiloru în Bucuresci.

Tóte guvernele tierelor culte au tintitu a mantiné unitatea limbei si a religiei patriei loru. Franci'a, Itali'a, Spani'a au urmatu acésta politica, si de si pe teritorii vaste, cu tóte aceste au ajunsu a scrie uniformu si classicu. Acolo ministrii au lucratu energicu întru acésta, si rezultatulu a fostu, că unitatea limbei si a religiei, au fostu aripele unirei politice.

În Romani'a acésta politica este astadi necunoscuta. Daca avemu o limba si o religie, acésta a fostu dela politiciii vechi romani, carii sciau ce inseamna pentru unu statu si limba, si religia. Éca de ce dicemu, că gubernulu nu trebuie se lasé cartile actuale în scóle, ci se le indrepte în sensulu unitatii limbei, că-ci stricarea ei merge crescéndu si a ajunsu pâna la desmembrarea limbei. Silintiele unoru professori si diaristi luminati, nu au ajunsu a opri povoiulu devastatoru actualu. Trebuie mân'a de feru a ministrului, care cá unu nou Pericles se adune sfarmaturele, si se formédie edificiu unitatii limbei, că-ci astadi se strica si ceea ce ni a remasu dela stramosi dupa finitulu invasielor barbare.

Se damu unu exemplu invincibilu pentru a vorbi scurtu, cum iubescé secululu nostru. Tóte cartiele din Bucuresci aprobate de ministeriu, si diarele si parlamentele, scriu (repide, pereche, perete, streinu etc.) cum se vorbesce în Bucuresci, pe candu în Moldov'a se pronuntia (rapide, pereche, parete, strainu) conformu cu limb'a latina. Corupti'a limbei din Bucuresci acum se intinde si în Moldov'a; deci, óre ministrulu se tolere acésta?

Precum din frecarea a doué petre, ambe devinu netede, asia se urmedie gubernulu, se indrepte stricarea limbei prin perfectiile unei tieri cu ale celeilalte. O comisie seriósa pentru cartiele scolare este necesara acum ori nici-odata. Acésta este dorinti'a patriei, si tiér'a va fi recunoscatóre ministrului reformatoru. Acésta cestiune este cea mai mare care o reclama o administratiune rapide si energica.

— Câteva sciri interesante avemu si din Dobrogea, pe care le reproducemu dupa „Farulu Constantiei“ Nr. 21 din 28 Sept. (10 Oct.)

Lucrarile publice în intrulu orasiului continua. Strad'a „Libertatii“ va fi în curendu un'a dintre cele mai frumóse. Stradele ce traversa, voru fi în curendu transformate în drepte si curate siosele.

Comun'a a luat mesuri cá se dea în întreprindere si sioseluirea „stradei Mohametane“. Acésta lucrare inportanta va fi terminata chiaru în tómn'a acésta. Se scie cá strad'a Mahometana léga „Piat'a Independentiei“ cu „bulevardulu Elisabet'a Dómn'a.“

Afluenti'a caraloru cu produse (ordiu, gráu, sementia de inu, fasole), ce vinu din comunele rurale, este mare. Preste 350 cara intra încarcate în orasiu pe di. Numerulu cresce neincetatu. Pretiurile sunt bune. Locuitorii agricolu se grabescu a profitá de densele. Recolt'a acestui anu a fostu buna. Inca doui ani cá acesta si urmele resbelului, în privinti'a ruinei materiale, nu se voru mai vedea.

Dn. Chevorca Casabianu, notabilu alu comunitatii armené din Constantia, oferindu Primariei locale, pentru museulu judetului, o mare piatra cu inscriptiune antica, Prefectur'a 'i esprima viuele multiamiri.

Piatr'a póta urmatórea inscriptiune fórte bine conservata.

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ
ΤΟΝ ΘΕΟ ΦΛΕΣΤΑ
ΤΟΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ
ΓΑΙΟΝ ΟΥΔΑΕΡΙΟΝ
ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΝ
ΕΥΣΕΒΗ ΕΥΤΥΧΗ
ΣΕΒΑΣΤΟΝ
ΒΟΥΛΗ ΔΗΜΟΣ
ΤΟΜΕΙΤΩΝ.

Acésta este a cincea inscriptiune din Museulu Prefecturei, care face mentiune de vechi'a cetate Tomi. Dupa cum se vede, este unu actu de respectu si lauda datu Imperatorului Valeriu Diocletianu de către magistratii si poporulu municipiului Tomi.

Piatr'a a fostu aflata pe teritoriulu actualulu orasiu. Ea serviá la unu muru alu casei, ce dn. Chevorca Casabianu are pe piati'a independentiei.

Alta scire fórte batetória la ochi pentru noi ardelenii :

Trei-dieci si doué familii din Fagarasiulu Transilvaniei au sositu la Hârsiov'a. Administratiunea a decisu a infintiá cu elu unu nou satu romanu la Hairaclar, (vechiu satu turcescu, parasitu actualmente). Alte familii sunt pe drumu, trebuindu a ajunge pâna în tómn'a. Li se acorda tóte inlesnirile si intréga protectiune administrativa.

În urm'a intervenirei Prefecturei, s'a aprobatu de către Administratiunea Domeniiloru, a li se dá gratuitu din padurele cele mai apropiate ale statului lemnele necesare pentru a isi construi casele. S'a dispusu, cá noulu satu se pórté numele „Fagarasiulu nou“.

În Medgidie si Cernavoda se continua la lucrarea frumóseloru edificie ce se construescu pentru scólele publice. Pâna la finele lunei viitóre ambele edificie voru fi terminate de rosii si acoperite.

Se lucrédia asemenea cu activitate si pentru edificie scolare, ce s'au dispusu a se construi în comunele rurale: Almaliu, Gârlitia, Parachioi, Caranlik, Aliman si Calnia. Suntemu în positiune a afirmá, că cele mai multe din aceste fórte folositoare edificie voru fi terminate pâna în iérna.

La Rasóva localulu pentru scól'a de fete va fi inca gata în curendu.

La Urumbei, Topologu si Ienisarai noua localuri pentru scóle sunt construite dejá. Nu s'au datu inse destinatiunei loru, pentru cá nu s'a incuviintiatu pâna acum infintiarea de scóle si în aceste sate. Prefectur'a inse intervenindu la onor. ministru alu instructiunii, se spera cá în curendu se voru trimite si în aceste sate invetiatorii atâtu de necesari.

Cu cele optu edificie scolare ce sunt în constructiune s'au construitu în acestu judetiu, dela 23 Novembre 1878, 25 de edificie scolare, mari, frumóse, lucrate cea mai mare parte dupe planuri în regula. Nu intra în acestu numeru localurile construite totu pentru scóla, inse dupa planuri mai modeste, cum sunt cele dela Topologu, Urumbei, Ienisarai, Cusgunu etc.

S'au luat dejá dispositiuni a se construi si la Caramuratu (nou satu romanu) si Caraomeru (lângá frontier'a Bulgariei) edificie pentru noúe scóle.

Consiliulu generalu ce stá se se infintiedie conformu noúei legi a Dobrogii, este chiamatu a face cá se nu remana satu fara localu de scóla si invetiatoru.

Espirandu terminulu de 6 luni prevediutu de art. 55 din legea politiei rurale, fara a se presentá proprietariulu celor doué vite pripasite în lun'a Martiu a. c., în comun'a Cicracei plas'a Constantia, se va tine licitatiune la acea comuna pentru vendiarea loru în diu'a de 10 Octobré viitoru.

Corespondentie particulare ale „Observatoriului“.

— De pe Muresiu în 12 Oct. v. 1880.

Domnule Redactoru! Am cetitu în nr. 113 alu „Telegrafulu Romanu“ o corespondentia datata „De sub pólele Carpatiloru.“ Corespondenti'a se ocupa de o anticritica aparuta de curendu, care pe la noi s'a cetitu cu mare interesu, pentru-cá ómenii de bine asteptá de multu lamuriri si o istoria critica a faptelor mai recente din biseric'a nóstra ortodoxa.

Érá prea naturalu, cá „Telegr. Rom.“ se se supere tare pentru acea „Anticritica“, de órece aceea coprinde adáveruri neresturnabile, cari nimicescu multe insinuari, cu cari se facuse incercarea a se seduce opiniunea publica. Un'a inse nu o pociu întielege, si anume cá: publicandu „Telegrafulu Romanu“ acea corespondentia, adaoge o nota scrisa de onorabil'a redactiune a acelu jurnal, în carea „Observatoriulu“ cá din chiaru seninu se numesce „organu blajenescu.“

Nu m'ar fi superatu nici de câtu nomenclatur'a ce o dá „Telegr. Romanu“ diariului ce rediget. A fi din Blasiu si „blajenescu“, nu pôte fi pentru nici-unu omu cu minte o batjocura. Blasiulu au avutu si isi are valórea sa nedisputabila în istori'a nóstra nationala. Înderetrulu acelei nomenclaturi se afla inse nisce tendentii malitióse, unu feliu de doru de a reinprospetá acele timpuri nefericite, candu dintr'o parte se semená ura, discordia si prigonire între Blasiu si Sibiu.

Este fórte durerosu pentru cei dela „Telegrafu“, daca densii prin astfelu de lucruri credu a se ajutá, încercandu a face insinuari acum într'o parte acum în alta. Astadi nu mai ajungu multa astfelu de lucruri, candu chiaru din partea capului biseriei nóstre ortodoxe, se intonédia fratietatea între romanu si romanu.

„Telegrafulu“ ar trebui se scie, cá organu ce este alu bisericeii ortodoxe, cá chiamarea lui e pacea si dragostea fratiesca, mai cu séma cá are in fruntea sa unu preotu, éra nu turburarea nici vrajmási prin insinuari, cari si-au vecuitu véculu, si precum d-vóstra nu l'ati numitu niciodata „organu“ alu neunitiloru, credinti'a mea este, cá bun'a cuvintia pretinde, cá nici elu se nu scornésca unu asia mare neadeveru, cá „Observatoriulu“ este organu alu Blasiului.

Daca se supera inse „Telegr. Rom.“ cá multi ortodocsi aderéda la principiile „Observatoriului,“ si se adreséda cu incredere cátra elu, apoi se scie „Telegrafulu,“ cá unii o facu acésta, din motivu, cá privescu in „Observatoriulu“ unu jurnalul eminantu romanescu, éra altii alérga la elu, pentrucá au facutu in decursu de ani acea trista esperientia, cá fiindu greu atacati in unu modu séu in altulu in colónele „Telegrafulu Romanu“, candu au incercatu se se apere, séu au fostu respinsi nedanduli-se locu de a se aperá, séu daca unor'a puçni li s'a datu locu, apoi apararile loru s'au prescurtatú si schimositu asia, precum placea redactiunei, éra nu cum le scrisese autoriulu.

Astfelu, daca d-nii dela „Telegrafulu Romanu“ se simtu vatemati, candu li se spune adevéru, n'au de cátu se'si schimbe procedur'a, cá-ci mi se pare, cá calea apucata nu va duce la bine.

Faça de repetitele provocari ale „Telegrafulu“ li asi potea si eu spune multe despre bai'a de feru dela „Füle“, unde s'a „geschäfteluitu“ cu bani bisericesci, si multe fórté, de acestea, dar asi dorí se nu mai atingú asemenea dureri.

Unu preotu ortodoxu.

Not'a Redactiunei. Daca acésta corespondentia nu ne ar fi venitu dela o persóna eclesiastica orthodoxa din cele mai venerabili, nu din archidiecea, ci de airea, nici-odata noi nu iamú fi datu locu in colónele nóstre. In casulu de faça inse ne impune imparțialitatea si superioritatea spiritulu din acésta scrisóre. Nu acum ántaia-data a fostu Blasiulu insultatu in organulu clericalu din Sibiu. Tóte certele mici confessionali dintre nefericitii preoti de pe la sate, diversele treceri dela o confessiune la alt'a, absolutu neevitabili intr'o tíera cu siepte confessiuni religióse, uneri chiaru si cáte unu testimoniu scolicu a datu foiei clericalu ocazioni dorite si bine venite de a insultá Blasiulu si totu numai Blasiulu. Daca dintre orthodoxi trecu unii la romano-catholici, altii la calvini (cá in Secuime), altii se innadescu in casatori bizare cu cáte o nascutia ori si evreicutia, tóte acestea nu inséma nimic. Daca tinerimea gr-resaríténa dela gimnasiulu calvinescu din Orascia este internata in colegiulu calvinescu si crescuta calvinescu, asia ceva nu se aude si nu se vede; intrebatu inse pe acei tineri, carii au venitu cu testimoniu scolicu din gimnasiulu dela Blasiu si s'au cerutu in seminariulu de aici, se ve spuna ei in cugetu curatu, ce inputari grele isi audira, anume dela unu professoru, carele apoi in anulu trecutu implú si foisórá diariulu clericalu cu o serie lunga de batjocuri gratuite si necalite asupra acelu Blasiu, unde frecuentase si elu cátiva ani scólele si fusesse tractatu cá ori-care altu tineru de ai loru, romanescu, omenescu. N'ai ce se faci unoru ómeni, daca sunt slavii ureloru sbeute dela serbi si nu se potú inaltá mai pre susu de relatiunile fórté prosaice in care au crescutu.

Unii cá aceia se credu privilegiati a insultá pe tóta lumea, cá si baiatulu desmerdatu din fabul'a lui Esopu, pána ce'si mai dá odata si de cáte unu omu, care'lu ia la strimtóre si'i dá pe foi pána ilu satura dicúndu'i: Se nu credi cá ai a face totu cu butuci, cá se mai afla in lume si ómeni.

Pána in cátu este „Observatoriulu“ blasianu, sibianu, aradanu, oradianu, caransebesianu, lugosianu etc., acésta s'ar potea cunósce mai exactu in dío'a in care amu castigá spatiu in colónele acestea, pentrucá se publicamú adresele toturoru abonatiloru sei.

— Cernauti, in Octobre 1880.

Unele inpregiurari nepotrivite pentru secolulu nostru me nevoiescu a-mi luá refugiulu la bunavóinti'a d-tale si apelandu la ingrijirea cea generósa, ce o aveti pentru Romanii din tóte unghiuirile, a ve ruga in modulu celu mai caldurosu, cá se binevoiti a publica in prea stimatulu jurnalul urmatórele sire:

Societatea este ide'a cea mai nobila a secolulu nostru si despre insemnatatea ei este convinsu fiacare barbatu cultu. Daca dice Aristotelu: ἀνθρώπος ζῶον πολιτικόν, atunci cu buna sama secolulu alu 19-le dove-desce in gradulu celu mai eminentu adevéru acestei idei. Este constatatu si destulu de evidentu, cá fiacare individuu are necesitate de apropele seu, si cumca potérile unii individu sunt aprópe nula, fatia cu poterea, ce o eseritéda o societate. Totu asia de chiaru este, cá societatea e mijloculu celu mai aptu spre a castigá o cunoscentia exacta acelora, cari cá barbati voru avea totu acea missiune, cá si noi, si totuodata spre a ne cunósce si pre noi insine. Studiulu este teori'a, societatea este pracs'a.

Dupa acestu excursu micu se trecemu la starea societatiloru din Bucovin'a si se comparamu in asta privintia starea Romaniloru fatia cu celelalte natieni din Bucovin'a. Romanii, cari facu 43 de percente, au o societate scolara, o societate de lectura si literatura si una academica. Nu-i vorba, ii bine si asia, cá-ci inainte de vreo cincii ani existá numai societatea de cultura si literatura, dara daca vomu luá in privire numerulu societatiloru germane din Bucovin'a, noi Romanii se ne rusinamú din adunculu ánimiei.

De órece s'a vorbitu dejá adese in stimatulu jurnalul ce-lu redactati, despre activitatea acestoru societati, voiescu se atingú unele despre societatea academica: „Junimea“. Acésta societate creata abia de 1 1/2 anu, dá semne de viatia si membrii ei demni au zelulu de a o aduce la inaltimea cuvenita. Dara de

vomu cerca numerulu universitariloru romani din Cernauti si numerulu membriloru din „Junimea“, suntemu deplinu indreptatiti a ne mira. Romanii la universitatea din Cernauti sunt dupa tabel'a statistica despre frecuentia in sem. de vara 1880 de toti siesedieci, éra in „Junimea“ cam vreo 24. E intrebarea, ce s'a facutu cu ceilalti Romani? Si-au perdutu ei nationalitatea si au trecutú la societati straine, sau póte nu voiescu se se tie de ideile secolulu nostru? Nici una, nici alta, ei au totu acele tendintie cá si ceilalti universitari, inse d-loru sunt teologi 33 la numeru. Teologiloru li este incredintata sórtéa si viitoriulu moralu si materialu alu romaniloru din Bucovin'a. Dóra nu este de crediutu, cá d-loru voru veni numai cá lipitori ai poporulu, cá cá consolatiune si ajutoriu pentru densulu. Acestu scopu trebe se se prepare. Evangeli'a a predica, este ceva sublimu, inse a lucrá contra evangeliiei, e unu ce nepotrivitu. Evangeli'a si credintia ii deschidu si usile raiulu, dar secolulu nostru e cam materialistu; poporulu ii trebe si unu ajutoriu realu; pe langa credintia si evangeli'a elu cere si o inbunatatire a starii sale materiale. Esiti deci d-loru teologi din zidurile institutulu, intrati in „Junimea“ cá se castigati si cunoscentie practice; inpreunati-ve in „Junimea“, cu juristii si filosofii romani, cá se lucrati cu toti in unu sensu si se deveniti unu scutu puternicu alu poporulu romanu. Cumca Joanu gura de aurú n'a fostu in o societate academica si totusi a remasu nemoritoriu in gurile preotimei, acésta n'are nimica a face cu secolulu nostru; cá-ci tempora mutantur et nos mutamur in illis, intrati in „Junimea“ si acésta societate va deveni cea dintaiu in Bucovin'a, cá-ci va cuprinde in siulu seu toiaagulu evangeliiei, toiaagurile dreptulu si ale filosofiei, si acésta treime va fi chiamata, a aduce pe poporulu romaau la inaltimea cuvenita.*)

Trecemu la alta cestiune si anume la jurnalistica. Se incepemu aci cu germanii. Acestia, de si puçini, redigéda in Cernauti vreo 6 jurnalé, éra romanii cari facu mai jumetate din poporatiune, nu au nici unu jurnalul, nici politicu nici beletristicu! Ore se póte o rusine mai mare! Ba ce dicu, totu esista unulu: „Amiculu poporulu“, ce se trimite pe la preoti si investitori, inse in fórté multe locuri l'amu aflatu nedespachetatu, necum cititu (habent sua fata libelli). Lips'a unii jurnalul este simtita fórté greu; si óre cum ar fi, daca comitetulu societatii pentru cultura si literatura aru face la adunarea generala propunerea, cá se se redigéda unu jurnalul romanu? Barbati chiamati de a lucra pentru acestu scopu are societatea; bani dupa cátu sciu, inca sunt spre dispositie. Dar lipsesce, parremi-se, alu treilea factoru principale, care pune tóte in miscare, si anume vóinti'a. Inse este timpulu, cá si vóinti'a se se arate cátu mai de graba, pentru cá societatea se ffa démna de titlulu ce-lu pórtá; cá-ci acum de vreo cátiva ani numai unu calindariu cu unu micu adausu literariu este productulu acestei societati, care pórtá falniculu titlu de cultura si literatura!

Sciri diverse.

— (Necrologu.) Joanu Popu, — fiic'a sa Elis'a si ginerile, Joanu Coceanu, cu ánim'a infranta de dorere facu cunoscuta mórtéa iubitei si buneii socie, mame si sócre,

Rosalí'a Ielen

care trecú din viétia la cele eterne dupa unu morbu de trei septemani in 14 Octobre a. c. deminétiá, in etate de 45 ani si dupa o fericita casatoria de 24 ani, in Domninu.

Osemintele-i s'au inmorméntatu in 16 Octobre.

Fia-i tierin'a usióra si memori'a binecúventata!

Emanuilu Cioranu

ingineriu alu cailoru ferate romane, au incetatu in 4/16 Octobre dupa o scurta suferintia din viétia in in etate de 27 ani. Inmorméntarea 'i s'au facutu in 5/17 Octobre.

Intristatulu frate face cunoscutu acésta amiciloru si cunoscutiloru repausatulu, in numele mamei, fratiloru si suroriloru.

Galati, 4 Octobre 1880.

Dr. Petru Cioranu.

Stingerea unei vieti atátu de tinere, dupace isi ajunsese scopulu doritu intre multe suferintie, este in adevéru dorérosa si tragica.

— (Darile de séma si recensiuinile) asupra conferentiei a treia in limb'a francesa a d-nei Abbadié, asupra concertulu „Reuniónei de cantari romana din Sibiu“ asupra adunarei generale a „Societatiei pentru fondu de teatru“, precum si a balulu datu in favorulu fondulu de teatru, suntemu siliti, din lipsa de timpu si spatiu, a le amaná pentru numerulu viitoriu. Incassarile facute pentru fondulu de teatru, precum aflamu, se urca la frumós'a sum'a de preste 800 fl., éra acela alu balulu datu in favorulu aceluasi fondu la vreo 20—30 fl. v. a.

*) Dara apoi este prea de doritu, cá junimea romana din Bucovin'a se nu pérda din vedere desastrulu Arborósei, precum si cá se nu mai ajunga in diverse diarie denuntiatiuni despre discordii si rupturi intre tinerime.

„Albin'a“ Institutu de creditu si de economii.

Dare de séma trimestrialu din 30 Septembrie 1880.

Table with columns: Active, Sum'a (fl., cr.), Schimburi din starea dela 31 Mart. 1880. Rows include Numerariu, Escomptu de schimburi, Reuniuni de creditu, Inprumuturi pe hipotece, Credite ficse, Inprumuturi pe efecte, Efecte, Fondulu de garantia alu scrisuriloru fonciari, Realitati, Alte active. Totalu fl. 1.276,078.66

Table with columns: Passive, Capitalu socialu (a) 1000 actiuni fl. 100,000, (b) 2000 actiuni, cá fondu de garantia alu scrisuriloru fonciari fl. 200,000, Fondulu generalu de reserva, Depuneri pentru fructificare, Scrisuri fonciari in circulatiune, Fondurile de garantia ale reuniunilor de creditu, Fondurile de reserve ale reuniunilor de creditu, Fondulu de garantia ale crediteloru hipotecari, Fondulu de pensiuini, Alte passive si saldo. Totalu fl. 1.276,078.66

Sibiu, 30 Septembrie 1880.

Directiunea.

Pretiuirile cerealeloru si altoru obiecte de traiu au fostu la 15 Octobre st. n. in Sibiu:

Table listing prices for various goods like Gráu, Secara, Papsioiu, Ordiu, Ovesu, Cartofi, Mazare, Linte, Fasole, Lardu (slanina), Untura, Carne de vita, Oua 10 de.

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a in 18 Octobre st. n.

Table with columns: Item, Vien'a, Pest'a. Rows include Rent'a de aurú, I emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalu ung., II emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung., Oblig. de statu dela 1876 de ale drumulu de feru orient. ung., Inprumutulu drumuriloru de feru ung., Obligatiuni ung. de rescumpararea pamentulu, Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire, Obligatiuni urbariale temesiane, Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire, Obligatiuni urbariale transilvane, Obligatiuni urbariale croato-slavone, Obligatiuni ung. de rescumpararea diecimeii de vinu, Datorie de statu austriaca in chartie, Datoria de statu in argintu, Rent'a de aurú austriaca, Sorti de statu dela 1860, Actiuni de banca austro-ung., Actiuni de banca de creditu ung., Actiuni de creditu aust., Sorti ungueresci cu premii, Argintu, Galbini imper., Napoleondorulu, 100 marce nemtiesci.

Societatea actiunaria „Hebe“.

Adunarea generale se va tineá in Naseudu la 31 Octobre 1880. La ordinea dilei: Alegerea directorelui si a secretariulu, propunerile Directiunei. P. T. dd. actionari sunt invitati cu aceea adaogere, cá cei ce nu potú veni in persóna, se'si tramita plenipotentiati.

Naseudu, 15 Septembrie 1880.

Directiunea.

1000 pána la 3000 florini se cauta pe timpu scurtu, pe langa hipoteca sigura. Doritori de a eloca asemeni capitaluri se binevoiesca a se adresa la redactiunea acestui diariu sub cifrele G. R. 7 pána la capetulu acestei luni Octobre. (38) 1—2

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu. Tipariulu lui W. Krafft.